

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 31. decembra 1890.

Obseg: Iz svoje izkušnje o matici. — Kako divjake vzrojati? — Hlevna toplota in goved. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Iz svoje izkušnje o matici.

Ko sem bral v „Novicah“ članek: „Zakaj poginejo mlade matice“, spomnil sem se, da sem tudi jaz doživel pri svojih čebelah letos nekaj posebnega. Imel sem spomladi namreč dva panja posebno v skrbi in upal dobiti od njega zgodnje roje spomladi. Kmalu spomladi vže v začetku aprila bila sta močno čebelna, in prav sitno se mi je zdelo zapustiti ju za štirinajst dni ter oditi v Gradec k vojaškim vajam, katere so se začele zadnje dni aprila ter trajale do 11. maja. Posebno sitno se mi je zdelo vže iz tega vzroka, ker ju nisem imel komu izročiti v oskrbovanje.

Ko sem se po končanih vajah vrnil domu, bila mi je seveda prva pot k čebelnjaku, kjer sem se na prvi hip prepričal, da se nisem po nepotrebnem bal za svoje ljubljenske čebele. Panje dobil sem v slabemu stanu. Slabo vreme v začetku maja izpraznilo mi jih je skoraj. Vso skrb obračal sem posebno na zgoraj omenjena panja. Pridno sem jima dajal medu, a vzlic dobri postrežbi ju le nisem mogel pripraviti do rojenja. Ker sta se pa v začetku junija le toliko opomogla, da sem jima mogel vzeti roje, sklenil sem narediti 9. junija umeten roj. Roj prenesel sem potem v kake pol ure oddaljeni čebelnjak, kjer se je prav dobro ponašal, a starca pustil sem na svojem mestu.

Ko sem pregledal čez osem dni panj, iz katerega sem vzel roj, zapazil sem matičine stolpičke deloma pričete, deloma zadelane po satovji. Sedaj čakati mi je bilo drugega roja. Ko vidim, da se mi je v prvem panji dobro sponeslo, storim tudi še z drugim panjem tako, kakor sem storil s prvim. 14. dan, t. j. 24. junija, za-

čujem peti v prvem panji matico. Pripravim panj, kamor sem mislil vsaditi roj, ter čakam, kdaj da me razveseli, a moje čakanje bilo je zastoj. 27. junija zvečer nehala je peti matica, kar mi je bilo znamenje, da panj ne bode v drugič rojil. Drugi dan zjutraj sklenil sem se prepričati, kaj da je vzrok, da matica ne poje več. Ko odprem panj, vidim hoditi mlado matico po satovji, a stolpičke vidim pa vse razdrte ter matičino zalego pokončano. Ker je bil panj še močan, da bi mu ne bilo škodovalo, ako bi bil mi dal še en roj, sklenil sem ga v to siliti, in sicer tako le: Vzel sem iz onega panja, iz katerega sem vzel osem dni pozneje roj, en sat s stolpički, ter ga dejal v panj, kjer je bila sama matica, meneč, da jo prisilim s tem, da roji. Z veseljem sem opazoval, ko so obsedle čebele stolpičke, ter jih varoval da jih matica ne pokonča. Ko poslušam zvečer v mraku v čebelnjaku, začujem peti zopet ono matico, katera je dan popreje vže utihnila. Sedaj, menil sem, imam gotovo drugi dan roj, a ko pridem zjutraj pred čebelnjak, vidim v svoje začudenje zopet pokončano matičino zalego na panjevi bradi. In ko odprem panj, vidim vse stolpičke razdejane. Kaj naj pa sedaj storim, mislil sem si. Ker sem vedno menil, da morebiti le prisilim panj do rojenja, storim prihodnji dan zopet ravno tako, kakor sem storil že enkrat. Vzel sem zopet matičine zalege ter jo dejal v panj, pa zopet zastoj. Pustil sem sedaj panj pri miru ter čakal, kdaj mi bode rojil drugi panj. Radoveden sem pa bil, koliko zalege (stolpičkov) ima drugi panj. Pogledam ga, a osupnem, kajti samo enega pustil sem še siromaku. Razume se, da tudi od tega panja nisem mogel več pričakovati družega roja. Sedaj opazoval sem samo, kdaj da se matica opravi, da začne zastavljati zalego. Večkrat sem opazoval pri čebelnjaku, a nisem bil srečen, da bi videl, kdaj da je bila pri prašitvi.

Nekaj dni potem grem gledat v panj, če ni morebiti že kaj zalege v satovji. Ko tako ogledujem sat za satom, naletim kmalu na matico. Ne malo pa osupnem, ko jo vidim siroto brez peroti sprehajati se po sato vji. Čudno se mi je to zdelo, in panj, menil sem, je izgubljen. A ko ogledujem dalje, kar zagledam v satovji obilo jajčec. Sedaj sem se šele čudil, kdaj da se je matica oplemenila, ker to opravi vselej pod milim nebom na planem, nikdar pa ne v panji. Sedaj pa je brez peroti, a poklada zalego. Bil sem za trdno prepričan, da je izgubila peroti na svojem povratu s prašitve, kjer so jo čebele lastnega panja zgrabile ter jo oropale peroti. A tu ni bila nikakor vzrok kaka zaostala matica, ker bil sem za trdno prepričan, da ni bilo nobene v panji.

Ker matica brez peroti ni za rabo pri rojenji, bil je toraj dotični panj obsojen v smrt.

Neizrečeno pa sem se zopet čudil, ko sem, jema-joč satovje iz panja po končani paši, zapazil zopet lepo matico s perotimi na mestu one brez peroti v panji.

Razume se, da čebelam v panji tako pohabljeni kraljica ni bila po volji ter so si izredile drugo, kakor hitro so imele mlado zalego o panji. Toliko iz svoje izkušnje.

J. Mercina, po domače Krivčev.

Kako divjake vzrejati?

Sadjar mora pred vsem skrbeti, da dobo krepkih, zdravih divjakov. Če ti niso zdravi, dovolj močni, dobro zakoreninjeni, ne premladi, ne prestari za požlahtnjevanje, ne dobimo nikoli lepih in visokih dreves. Podloga razumnemu sadjarstvu so dobri divjaki. Te vzrejamo najbolje iz semena. Seme mora biti sveže in kaljivo, jederce v njem pa belo in sladkega okusa, nikakor pa ne sme biti pikro in gnilobno. To velja o vseh naših sadnih vrstah. Semena nabiramo lahko, kadar pripravljamo sadje za sušilo, kadar ga tolčemo ali uživamo. Tropine treba večkrat skozi sito presejati, dokler ne ostanejo sama semena ali peške. Tropinam, katere smo sušili na peči, ne kaže izbirati pešek, ker jih je mnogo uže nekajljivih. Zelo lepih in znažnih pešek dobimo, ako jih po obedih ali kedar jabolka in hruške režemo za sušenje, devamo na stran. Nekateri sejejo kmalu po prešnji peške s tropinami vred. Tega ni svetovati, ker malokedaj se posreči delo. Navadno zvbijo tropine toliko miši, da požro vse peške. Jeseni in prvi zimski čas nabiraj sadjar pešek. Da ostanejo kaljive, vložijo jih v zaboje s peskom, s prstjo ali s stolčenim ogljem plastoma, zaboj zakolji potem 1 m/ globoko v suho zemljo, da ne morejo miši do njega. Rano spomladi izkoplji zaboj in posej peške brž, ko je vreme ugodno. Če se kažejo vže cime, zadnji je čas, da poseješ peške. Sploh pa so peške od krepkih in trdnih drevesnih vrst boljše mimo vseh drugih. Na suhem hranjene peške cimijo brez odeje malokedaj precej spomladi; kožica je tako izsušena, da se ne da precej premočiti. Sedaj misli nevednež, da takšne peške sploh ne bodo cimile, ker

niso hitro spomladi, gre in izkoplje semena in tako uniči vse. Zemlja mora biti za divjake dobra, sicer ne morejo tam vzrasti krepki, mladi divjaki. Sejati moramo redko, ker tako dobimo divjakov, kateri imajo mnogo korenin ter rasto hitro. Zatoraj svetujemo jeseni zemljo 60—80 c/m globoko prekopati ali rigolati in pognojiti z dobrim, močnim kompostom, ki se razstrosi po vrhu. Kedar greš sejati, naredi 6—10 c/m globoke jamice po 50—60 c/m narazen. V te jamice položi peške, pritisni jih z roko in pokrij 3 c/m na debelo s kompostom. Takšne drevesnične gredice treba potem večkrat opleti iz z razredčeno gnojnico politi; to pa le tedaj, kadar so drevesa nekoliko porasla. Vlaga jim ne sme nikoli manjkati. Kdor jim hoče še bolj postreči, naj med drevesne vrstice ali sploh med nje vrže nekoliko kratkoslamnega, napol sprhlega hlevnega gnoja. Ta ohrani drevescem vlago tudi ob hudi suši, plohe jim ne škodujejo veliko, sploh pa imajo zmerom dovolj hrane. Če smo tako ravnali, ničesar zanemarili, potem so vže enoletni divjaki, ki so vsekakor več vredni nego dvoletni, za presajanje v drevesnico. Slabejša enoletna in zdrava drevesca pa treba izrjavati, ob koreninah obrezati, deblo jim prikrajšati in jih tako presaditi v dobro rigolano in pognojeno zemljo, to pa v vrste, v katerih stoje drevesca 6—8 c/m drugo od drugega, vrste pa morajo biti narazen 60—70 c/m. Črešnje, slive, orehe kaže saditi precej, kadar so zreli odpadli.

Še enkrat ponavljamo resnico, da moramo pred vsem skrbeti za zdrave in močne divjake, ako hočemo vzrediti lepih visokih dreves, kakeršnih nam sedaj živo manjka. Divjakov je pa najbolje dobivati le iz pešek. Skrbimo toraj za to. Na majhnem prostoru na vrtu vzredimo lahko vsako leto po tisoč divjakov. Ako jih pocepimo in presadimo, imamo v kratkem lepih mladih dreves. In teh smo potrebni, da stara onemogla drevesa nadomestimo z novimi, čilimi ter prazne prostore zasadiamo z rodnim drevjem!

Hlevna toplota in goved.

Dobro pleme, krma in strežba vplivajo vzajemno na srečen uspeh pri živinorejstvu. Kdor le nekaj zanemarja, doseže smoter le deloma, včasih pa trpi tudi škodo. Zapravlja namreč kapital, krmo in delo. Treba je toraj velike previdnosti. Ker žival vsled slabe strežbe trpi, to jej mora nadomeščati in popravljati krma, ako nečemo, da nam shujšava, ampak da zmerom porabna. Škoda vsled slabe strežbe je tem večja, čim dražja je krma in živalski proizvodi: mleko, surovo maslo, meso itd. Slaba strežba in po tem takem neusmiljenost proti živinčetu je toraj draga reč.

Zatoraj pripada tudi v področje živozdravnikov, priporočati skrb za dobro strežbo domače živine. Naj torej povsod, kjer jim prilika nanese, pogumno povzdignejo svoj glas posameznikom, pa tudi v občinstvu v korist.